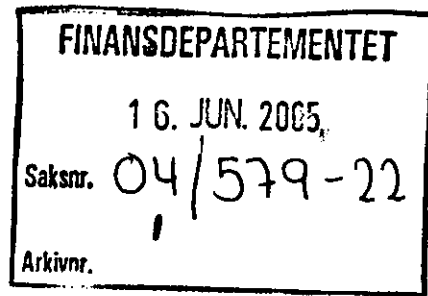

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.

0030 OSLO

Deres ref.

04/579 Ø KnT

Vår sak

05/00810-013 005838/05
610

HW/ghg
Oslo, 14.06.2005

HØRING AV NOU 2005:5 ENKLE SIGNALER I EN KOMPLEKS VERDEN. FORSLAG TIL ET NASJONALT INDIKATORSETT FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Landsorganisasjonen i Norge (LO) har mottatt ovennevnte sak til høring. LO mener det kan være nyttig å etablere indikatorer som grunnlag for å måle utviklingstrekk i samfunnet, men benytter denne muligheten til å kommentere utredningen på noen områder.

Formuesperspektivet

Det kan være komplisert å behandle 'menneskelig kapital' på linje med de andre formueskomponentene. Slik teksten er formulert kan det se ut som om utvalget vurderer menneskelig kapital som slite- og innsatsvare på linje med real- og finanskapital. Vi savner en mer fokusert holdning til denne formuen og ressursen i forhold til verdiorientering.

Internasjonalt perspektiv

LO slutter seg til utvalgets påpekning i kap 1 s. 10, 1. spalte nederst:

"Flere alvorlige utfordringer for bærekraftig utvikling er først og fremst av global karakter," osv.

LO mener at utvalget ikke har lyktes i å følge dette synspunktet opp i tilstrekkelig grad når det gjelder valg av indikatorer og presentasjonen. Det gjelder både i spørsmål knyttet til industri som deltar i en global konkurranse der utslipp regnskapsføres i Norge mens bruken skjer globalt, og forbruk som skjer i Norge der utslipp genereres utenfor våre grenser. Denne problemstillingen bør innarbeides på en bedre måte i presentasjon og valg av indikatorer.

Utdypende kommentarer knyttes i det følgende til noen av de viktigste indikatorene.

Indikator 1: Klimagassutslipp.

Indikatoren relaterer nasjonale utslipp til Kyotoforpliktelsen uten noen form for korrigerende faktor for at det er norsk politikk å løse store deler av forpliktelsen ved å delta i internasjonale kvotemarkeder i EU og under Kyoto-avtalen på lik linje med andre deltakende land. Denne indikatoren avspeiler ikke at vannkraft eksportert fra Norge reduserer utslipp i andre land, mens kraftimport øker utslipp i andre land. Det er en hovedinteresse for norsk industri som er

svært globalt konkurranseorientert, at den ikke påføres kostnader ved utslippreduksjoner som andre land ikke har. Bare når alle deltakere stilles overfor den samme kostnaden ved utslipp blir produksjonsstrukturen effektiv. En indikator som ikke fanger dette opp blir misvisende for hvordan vi ligger an, både globalt og nasjonalt, for å nå dette målet. Det vises til at store deler av utslippsøkningen er knyttet til eksport av olje og gass, der norske utslipp per produsert enhet er halvparten av britisk nivå.

Det bør derfor inkluderes en kurve som viser kvotekjøpet, dvs nasjonale kjøp av utslippsreduksjoner gjennomført i andre land. LO viser til felles høringsuttalelse med NHO mv. til Stortinget behandling av EUs kvoteregime i 2004.

Indikator 6: Samlet energiforbruk per enhet av BNP

LO er enig i at denne indikatoren er relevant, og et langt bedre valg enn energiforbruk per capita. Det er likevel en svakhet ved indikatoren at kraftintensiv industriproduksjon som flyttes ut av Norge bedrer indikatoren, men det ofte kan øke miljøproblemer og føre til dårlig arbeidsmiljø andre steder gjennom at dårligere teknologi tas i bruk (magnesiumproduksjonen med et relativt moderne vannkraftbasert anlegg ble nedlagt i Norge og flyttet til Kina basert på åpen brenning av kull). Siden nivået på indikatoren kan avspeile industristruktur og klima er utviklingen i indikatoren mer interessant enn nivået, men da supplert med analyser av hva som er årsaken til utviklingen. Det vil være nyttig å bryte ned utviklingen på sektornivå.

Indikator 8: Helse- og miljøfarlige kjemikalier i husholdningene

LO er fornøyd med at helse- og miljøfarlige kjemikalier framkommer som en egen indikator. Kjemikalier er en av de store helseutfordringene i forhold produksjon, forbruk og avhending av produkter. LO mener at forbruk av kjemikalier i arbeidslivet – ikke bare husholdningen – må tas med i indikatoren. Utvalget anbefaler at indikatoren videreutvikles til også å gjelde kjemikaliebruk i næringslivet. LO mener at det finnes tilstrekkelig tallmateriale til å kunne utvikle en indikator også for utvalgte næringer.

Indikator 12: Generasjonsregnskapet

LO kan ikke se at denne indikatoren er velegnet. Dertil er målemetodene for upresise og anslagendringer for utslagsgivende. Å kalle slike grove anslag for et "regnskap" er sterkt misvisende da regnskap normalt knytter seg til oppnådde resultater. Også usikre og ofte undervurderte framtidige oljeinntekter vil inngå i bergningen. Det framgår at generasjonsregnskapet har forverret seg med opp mot 100 milliarder kroner på et par år (figur 5.12). Dette omtales som et utslag av endrete befolkningsprognoser fra Statistisk sentralbyrå, ikke som en uansvarlig budsjettpolitikk.

Det er etter vår mening overskudd i forhold til handlingsregelen som er det beste uttrykket for bærekraften i budsjettoplegget. LO har hele tiden støttet at budsjettene bør ha dette som rettesnor, og praksis siden regelen ble innført viser at dette er krevende nok.

Indikator 14: Andel uførepensjonister og langtidsarbeidsledige

Arbeidsledighet er en viktig indikator for bærekraftig velferdsutvikling. LO mener det er viktig at denne indikatoren også viser andel unge arbeidsledige – da dette viser i hvilken grad

nyutdannede makter å komme inn i arbeidslivet. Det er også viktig at tallene synliggjør fordeling av arbeidsledige blant kvinner og menn.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Bente N. Halvorsen

Bente N. Halvorsen

Tor Andersen

Tor Andersen

Saksbeh.: Halvor Wøien